

ПРЕДЛОГ

На основу члана 314. Закона о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14, 95/18- др. закон и 40/21),

Влада доноси

УРЕДБУ О УСЛОВИМА ИСПОРУКЕ И СНАБДЕВАЊА ПРИРОДНИМ ГАСОМ

Члан 1.

Овом уредбом ближе се прописују услови испоруке и снабдевања природним гасом купцима, као и мере које се предузимају у случају да је угрожена сигурност испоруке природног гаса купцима услед поремећаја у раду транспортног или дистрибутивног система или поремећаја на тржишту и то:

- 1) услови и начин давања одобрења за прикључење на систем и повезивање система;
- 2) место мерења и место разграничења одговорности за испоручени природни гас;
- 3) услови и начин прикључења објеката привременог карактера, градилишта и објеката у пробном раду и других објеката у складу са законом којим се уређује изградња објеката;
- 4) мере које се предузимају у случају краткотрајних поремећаја услед хаварија и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност рада транспортног, односно дистрибутивног система, као и због непредвиђених и неопходних радова на одржавању енергетских објеката или неопходних радова на проширењу система;
- 5) мере које се предузимају у случају наступања опште несташице, услови и начин предузимања мера и редослед ограничења испоруке природног гаса, као и мере штедње и рационалне потрошње у случају опште несташице природног гаса;
- 6) услови и начин обуставе испоруке природног гаса;
- 7) услови и начин рационалне потрошње и штедње природног гаса;
- 8) услови снабдевања објеката купаца којима се не може обуставити испорука природног гаса због неизвршених обавеза за испоручени природни гас или у другим случајевима;
- 9) начин регулисања међусобних односа између снабдевача, оператора система и крајњег купца коме се не може обуставити испорука природног гаса;
- 10) услови и начин мерења испорученог природног гаса;
- 11) опсег квалитета, хемијског састава и других особина природног гаса који се преузима у систем и испоручује са система;
- 12) начин обрачуна неовлашћено преузетог природног гаса;
- 13) поступак, начин и рокови за остваривање права крајњег купца на накнаду због одступања од прописаног квалитета испоруке, односно снабдевања природним гасом;
- 14) начин обавештавања крајњег купца;
- 15) услови и мере за снабдевање купаца природног гаса;
- 16) обрачунски период и обавезан садржај рачуна за наплату испорученог природног гаса;
- 17) садржај плана и рокови преузимања мерних уређаја;
- 18) друга питања у складу са Законом.

УСЛОВИ И НАЧИН ДАВАЊА ОДОБРЕЊА ЗА ПРИКЉУЧЕЊЕ НА СИСТЕМ И ПОВЕЗИВАЊЕ СИСТЕМА

Члан 2.

Оператор транспортног, односно дистрибутивног система (у даљем тексту: оператор система) дужан је да кориснику система омогући испоруку, односно преузимање природног гаса, под условима утврђеним Законом о енергетици (у даљем тексту: Закон), овом уредбом и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система (у даљем тексту: правила о раду

Члан 3.

Одобрење за прикључење објекта на транспортни, односно дистрибутивни систем издаје се решењем у управном поступку на захтев правног или физичког лица чији се објекат прикључује.

Одобрење за прикључење се издаје са роком важења који одговара року изградње објекта, односно року завршетка радова на објекту, у складу са прописима којима се уређује планирање и изградња објекта, а најдуже три године од дана доношења решења.

На захтев подносиоца захтева, рок важења решења којим је одобрено прикључење се може продужити.

Захтев за продужење рока из става 3. овог члана подноси се најкасније 30 дана пре истека рока важења решења којим је одобрено прикључење.

Захтев из става 1. овог члана садржи податке о:

1) подносиоцу захтева (за физичко лице: име, презиме, пребивалиште, јединствени матични број грађана, а за правно лице: пословно име односно назив, седиште, извод из регистра привредних субјеката, порески идентификациони број (ПИБ), матични број, рачун, одговорно лице, контакт особу, електронску адресу подносиоца захтева);

2) објекту за чије се прикључење тражи издавање одобрења за прикључење (адреса, врста и намена објекта, локација објекта на копији катастарског плана, опис објекта (старост објекта, број стамбених и пословних јединица, грејна површина и сл.);

3) радном притиску гаса који је потребан у објекту купца природног гаса;

4) намени потрошње природног гаса;

5) минималној и максималној часовној и дневној потрошњи природног гаса и укупној годишњој потрошњи, са очекиваном месечном динамиком за објекте чија је потрошња већа од 16 m³ на час;

б) техничким карактеристикама објекта купца чија је потрошња већа од 16 m³ на час;

7) могућностима замене природног гаса другом врстом енергента и времену потребном за прелазак на алтернативно гориво и обрнуто, за објекте чија је потрошња већа од 16 m³ на час;

8) времену кад се предвиђа изградња, односно прикључење објекта;

9) начину плаћања трошкова прикључења.

Захтев из става 1. овог члана може да садржи и друге податке из правила о раду система које по потреби затражи надлежни оператор система.,

Члан 4.

Захтев за издавање одобрења за прикључење објекта произвођача природног гаса, , односно гаса из члана 5б. ове уредбе, на транспортни, односно дистрибутивни систем природног гаса, поред података из члана 3. став 5. тачке 1), 2) и 8) и члана 3. става б. ове уредбе, садржи и податке о:

1) планираној часовној и дневној производњи природног гаса, односно гаса из члана 56 ове уредбе, до краја циклуса производње, односно за најмање наредних 15 година, специфицирано за сваку годину, а у случају прве године и за сваки месец;

2) радном, минималном и максималном притиску природног гаса, који се производи;

3) хемијском саставу и карактеристикама природног гаса;

4) сопственој потрошњи природног гаса.

Обрасце захтева из члана 3. и члана 4. ове уредбе израђује оператор система и чини их доступним у пословним просторијама и објављује их на својој интернет страници.

Члан 5.

Уз захтев за издавање одобрења за прикључење објекта који се први пут прикључује на систем прилаже се или прибавља по службеној дужности, у складу са законом којим се уређује општи управни поступак, употребна дозвола, грађевинска дозвола, односно решење о одобрењу за извођење радова или решење о озакоњењу.

У случају да исправе из става 1. овог члана не гласе на подносиоца захтева потребан је и доказ о праву својине на објекту или праву коришћења објекта уз сагласност власника објекта, уколико уговором између подносиоца захтева и власника објекта ова сагласност није дата.

У случају када се захтев подноси за издавање одобрења за прикључење објекта за који прописима из области планирања и изградње није предвиђено издавање решења из става 1. овог члана, уз захтев се прилаже мишљење надлежног органа да се за ту врсту објекта не издаје решење из става 1. овог члана, као и доказ о праву својине на објекту или праву коришћења објекта.

Изузетно од става 3. овог члана, мишљење није потребно достававити за прикључење на дистрибутивни систем типских мерно-регулационих сетова (МРС), капацитета до 10 m³/h за стамбене зграде категорије А у складу са прописима из области планирања и изградње.

Члан 6.

Одобрење за прикључење прибавља се и у случају промене одобреног капацитета.

Под променом капацитета подразумева се разлика између траженог максималног часовног протока природног гаса и утврђеног максималног часовног протока по раније датом одобрењу.

Члан 7.

Одобрење за прикључење прибавља се и у случају спајања или раздвајања инсталација, односно мерних места.

Под спајањем или раздвајањем инсталација сматрају се промене у инсталацијама и уређајима у објекту купца или произвођача природног гаса, односно произвођача гаса из члана 55. ове уредбе, које не одговарају техничким и другим условима из одобрења за прикључење, у складу са правилима о раду.

Члан 8.

Решење којим се одобрава прикључење објекта купца на транспортни, односно дистрибутивни систем (у даљем тексту: Решење), поред делова утврђених Законом, садржи и:

1) податке о врсти и намени објекта;

2) податке о енергетском објекту на који ће се прикључити објекат купца

- 3) податке о одобреном часовном капацитету ($m^3/час$) на прикључном месту, односно месту предаје природног гаса купцу;
- 4) податке о одобреној минималној и максималној часовној потрошњи и динамици потрошње природног гаса;
- 5) услове транспорта, односно дистрибуције природног гаса у складу са правилима рада транспортног, односно дистрибутивног система;
- 6) податке о месту прикључења;
- 7) податке о месту предаје природног гаса купцу и начину мерења и обрачуна испорученог природног гаса;
- 8) начин и техничке услове прикључења;
- 9) податке о трошковима прикључења;
- 10) – намену потрошње природног гаса
- 11) рок важења Решења.

Решење из става 1. овог члана садржи, у случају прикључења објекта купца на транспортни систем и:

- 1) место и начин прикључења објекта на телекомуникациони систем оператора система;
- 2) опсег података, протоколе и друге параметре неопходне за комуникацију објекта са техничким системом управљања оператора транспортног система;
- 3) параметре и карактеристике телекомуникационих уређаја уграђених у објекту.

Решење из става 1. може да обухвате и друге податке у складу са техничким и другим прописима и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система на који се објекат прикључује.

Члан 9.

Решење којим се одобрава прикључење објекта произвођача природног гаса, односно произвођача гаса из члана 5б ове уредбе на дистрибутивни или транспортни систем (у даљем тексту: Решење за произвођача), поред делова утврђених Законом, садржи и:

- 1) податке о врсти и намени објекта;
- 2) податке о енергетском објекту на који ће се прикључити објекат произвођача природног гаса, односно биогаза;
- 3) податке о максималном одобреном капацитету ($m^3/час$) на прикључном месту, односно месту преузимања природног гаса од произвођача природног гаса, односно биогаза;
- 4) податке о одобреној минималној и максималној часовној производњи и динамици производње;
- 5) састав и карактеристике произведеног природног гаса, односно биогаза у складу са чланом 55. ове уредбе;
- 6) услове транспорта, односно дистрибуције природног гаса у складу са правилима рада транспортног, односно дистрибутивног система;
- 7) податке о месту прикључења;
- 8) податке о месту предаје и начину мерења количине и квалитета испорученог природног гаса;
- 9) начин и техничке услове прикључења;
- 10) податке о трошковима прикључења;
- 11) рок важења Решења за произвођача.

Решење за произвођача из става 1. овог члана садржи, у случају прикључења објекта произвођача природног гаса, односно биогаза на транспортни систем, и:

- 1) место и начин прикључења објекта на телекомуникациони систем оператора система;

2) опсег података, протоколе и друге параметре неопходне за комуникацију објекта са техничким системом управљања оператора система;

3) параметре и карактеристике телекомуникационих уређаја уграђених у објекту.

Решење за произвођача из става 1. овог члана може да садржи и друге податке у складу са техничким и другим прописима и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система на који се објекат прикључује.

Члан 10.

У поступку прикључења, пре пуштања природног гаса у објекат, односно преузимања природног гаса или гаса из члана 56. ове уредбе од произвођача, поред провере испуњености услова утврђених Законом, оператор система проверава испуњеност и следећих услова:

1) да ли су прикључак на систем, гасовод од места прикључења до мерног уређаја, односно мерно регулационе станице и мерно регулациона станица изграђени у складу са законом којим се уређује планирање и изградња и другим прописима, као и условима из Решења, односно Решења за произвођача;

2) да ли је сачињен записник о испитивању прикључка на чврстоћу и непропусност и да ли постоје сертификати о уграђеном материјалу и извршеним заваривачким радовима на изградњи прикључка;

3) да ли су уређаји и инсталације у објекту усаглашени са техничким и другим условима из Решења, односно Решења за произвођача;

4) да ли је за објекат купца који се прикључује прибављена грађевинска дозвола, односно одобрење за извођења радова у складу са законом којим се уређује планирање и изградња, уколико је објекат изграђен на основу грађевинске дозволе која није обухватала унутрашњу гасну инсталацију;

5) да ли је за унутрашње гасне инсталације у објекту купца који се прикључује прибављено одобрење за извођења радова по закону којим се уређује планирање и изградња, уколико је објекат изграђен по грађевинској дозволи која није обухватала унутрашњу гасну инсталацију

6) да ли је за објекат произвођача природног гаса, односно биогаса прибављена употребна дозвола;

7) да ли инсталације објекта купца, односно произвођача природног гаса или биогаса испуњавају прописане услове.

Испуњеност услова из става 1. тач. 1), 2) и 3) овог члана проверава оператор система у присуству овлашћених лица инвеститора о чему се сачињава записник.

Акт којим се доказује да уређаји и инсталације објекта који се прикључује испуњавају прописане услове, у смислу става 1. тачка б) овог члана издаје комисија за технички преглед објекта формирана у складу са законом којим се уређује планирање и изградња објеката.

Члан 11.

Након издавања Решења, купац природног гаса и снабдевач, односно јавни снабдевач, закључују уговор о снабдевању, у складу са Законом, законом којим се уређују облигациони односи, овом уредбом и другим прописима донетим у складу са Законом и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система, а пре доношења одлуке о пуштању природног гаса купцу.

Уговор из става 1. овог члана закључује се под условом да је оператор система дао писану изјаву да уређаји и инсталације објекта који се прикључује испуњавају прописане услове.

Члан 12.

Захтев за пуштање природног гаса купац је дужан да поднесе у писаној форми оператору система на чији систем је одобрено прикључење, након закљученог уговора о снабдевању.

Уз захтев за пуштање природног гаса, купац је дужан да достави:

- уговор о снабдевању,
- пројектно-техничку и атестну документацију за унутрашњу гасну инсталацију,
- употребну дозволу или дозволу за пробни рад, односно решење о одобрењу извођења радова у складу са законом којим се уређује планирање и изградња објеката са позитивним извештајем комисије за технички преглед унутрашње гасне инсталације формиране у складу са законом којим се уређује планирање и изградња, уколико се ради о објекту који је израђен на основу грађевинске дозволе којом није обухваћена унутрашња гасна инсталација.

Члан 13.

Оператор система из члана 12. ове уредбе који треба да изврши пуштање природног гаса дужан је да донесе одлуку о пуштању природног гаса у року од осам дана од дана пријема захтева, ако утврди да су испуњени услови из члана 10. ове уредбе.

Одлука о пуштању природног гаса мора да садржи тачан датум (термин) пуштања природног гаса који је усаглашен између енергетског субјекта који обавља енергетску делатност снабдевање, јавно снабдевање, транспорт и управљање транспортним системом, односно дистрибуцију и управљање дистрибутивним системом природног гаса, а који не може бити дужи од 15 дана од дана пријема захтева за пуштање природног гаса.

Уколико је одлука о пуштању природног гаса донета на основу одобрење за извођења радова за унутрашњу гасну инсталацију у објекту који је израђен на основу грађевинске дозволе којом није обухваћена унутрашња гасна инсталација, купац је дужан да у року од 30 дана од дана пуштања природног гаса, достави употребну дозволу.

У случају да оператор система из члана 12. ове уредбе утврди да инсталације у објекту купца не испуњавају прописане услове, дужан је да донесе одлуку којом се одбија захтев за пуштање природног гаса у року од петнаест дана од дана пријема захтева.

Ако оператор система из члана 12. ове уредбе донесе одлуку којом се одбија захтев за пуштање природног гаса, купац природног гаса може у року од 15 дана поднети захтев инспектору опреме под притиском да провери испуњеност тих услова.

Ако инспектор опреме под притиском утврди да су испуњени услови из члана 10. ове уредбе наложиће енергетском субјекту да без одлагања изврши пуштање природног гаса у објекат купца.

Члан 14.

Оператор система, пре пуштања природног гаса, дужан је да достави одлуку о пуштању природног гаса купцу и снабдевачу, односно јавном снабдевачу у року од осам дана од дана пријема писменог захтева купца.

Ако оператор система не пусти природни гас купцу у датуму (термину) из одлуке о пуштању природног гаса, купац природног гаса може поднети захтев инспектору опреме под притиском да провери испуњеност услова за пуштање природног гаса.

Ако инспектор опреме под притиском утврди да су испуњени услови из члана 10. ове уредбе наложиће енергетском субјекту да без одлагања изврши пуштање природног гаса у објекат купца.

Члан 15.

Повезивање енергетских објеката за дистрибуцију природног гаса са транспортним или другим дистрибутивним системом, складишта за природни гас са транспортним системом за природни гас, као и транспортних система међусобно, обухвата:

- 1) повезивање новог енергетског објекта;
- 2) измене у енергетском објекту које не одговарају раније датим условима повезивања.

Члан 16.

Уговор о повезивању се закључује на основу захтева за повезивање који оператору система подноси оператор транспортног система, оператор дистрибутивног система или оператор складишта гаса.

Захтев за повезивање обавезно садржи податке о минималној и максималној часовној и дневној потрошњи природног гаса.

Стварни трошкови повезивања система обухватају и трошкове набавке и уградње мерне опреме са припадајућим комуникационим уређајима.

МЕСТО МЕРЕЊА И МЕСТО РАЗГРАНИЧЕЊА ОДГОВОРНОСТИ ЗА ИСПОРУЧЕНИ ПРИРОДНИ ГАС

Члан 17.

Место мерења за објекат купца, подземно складиште гаса или објекат произвођача природног гаса, односно гаса из члана 56 ове уредбе, који се прикључује на транспортни систем је на транспортном систему на месту на којем постоје техничке могућности за уградњу мерног уређаја, а које је најближе месту разграничења транспортног система и инсталација објекта купца, подземног складишта, односно произвођача.

Место мерења за објекат купца или објекат произвођача природног гаса, односно гаса из члана 56 ове уредбе који се прикључује на дистрибутивни систем је на дистрибутивном систему, на месту на којем постоје техничке могућности за уградњу мерног уређаја, а које је најближе месту разграничења дистрибутивног система и инсталација објекта купца, односно произвођача.

Место мерења за дистрибутивни систем који се повезује са транспортним системом је на транспортном систему, на месту на којем постоје техничке могућности за уградњу мерног уређаја, а које је најближе месту разграничења дистрибутивног и транспортног система.

Место мерења за дистрибутивни систем који се повезује са дистрибутивним системом је на дистрибутивном систему на који се повезује, на месту на којем постоје техничке могућности за уградњу мерног уређаја, а које је најближе месту разграничења ова два дистрибутивна система.

Место мерења за објекат купца који се прикључује на дистрибутивни систем преко мерно регулационе станице/сета је на дистрибутивном систему на месту на којем постоје техничке могућности за уградњу мерно регулационе станице/сета, а које је најближе месту разграничења дистрибутивног система и инсталација објекта купца.

Члан 18.

Место разграничења одговорности оператора система и купца, односно произвођача природног гаса, односно гаса из члана 5б. ове уредбе који се прикључује на транспортни систем или на дистрибутивни систем је:

- 1) противпожарна славина на излазу из гасне станице (главна мерно-регулациона станице или мерно-регулациона станица) у случају објекта купца;
- 2) противпожарна славина на улазу у гасну станицу (мерно-регулациона станица) у случају објекта произвођача природног гаса, односно гаса из члана 5б. ове уредбе.
- 3) излазни спој мерно регулационог сета у случају типског прикључка купца;
- 4) излазна прирубница након мерне станице у случају ног прикључка купца.

Место разграничења одговорности између два оператора система је:

- 1) противпожарна славина на излазу из гасне станице (главна мерно-регулациона станице или мерно-регулациона станица);
- 2) излазна прирубница излазне противпожарне шахте у случају подземног складишта гаса.

УСЛОВИ И НАЧИН ПРИКЉУЧЕЊА ОБЈЕКТА ПРИВРЕМЕНОГ КАРАКТЕРА, ГРАДИЛИШТА И ОБЈЕКТА У ПРОБНОМ РАДУ И ДРУГИХ ОБЈЕКТА У СКЛАДУ СА ЗАКОНОМ КОЈИМ СЕ УРЕЂУЈЕ ИЗГРАДЊА ОБЈЕКТА

Члан 19.

Објектом привременог карактера и градилиштем сматрају се објекти у складу са прописима којима се уређује изградња објекта.

Објекат у пробном раду је објекат за који је издат акт о одобравању пуштања објекта у пробни рад, у складу са законом којим се уређује изградња објекта.

Захтев за издавање одобрења за прикључење објекта из ст. 1. и 2. овог члана подноси се надлежном оператору система и садржи податке из члана 3. ове уредбе и време трајања прикључења.

Уз захтев из става 3. овог члана прилаже се привремена грађевинска дозвола, акт о одобравању пуштања објекта у пробни рад, односно други акт надлежног органа у складу са прописима којима се уређује изградња објекта.

У случају када се захтев из става 3. овог члана подноси за прикључење објекта за који прописима из области планирања и изградње није предвиђено издавање аката из става 4. овог члана, уз захтев се прилаже мишљење надлежног органа да се за ту врсту објекта не издају акти из става 4. овог члана.

Члан 20.

Оператор система ће привремено прикључити објекте из члана 19. став 1. и 2., на основу акта надлежног органа из члана 19. став 4. ове уредбе, под условом да су испуњени услови из члана 10. ове уредбе, а након потписаног уговора о снабдевању.

У случају да се до истека пробног рада не прибави употребна дозвола, оператор система ће након истека пробног рада обуставити испоруку природног гаса.

Члан 21.

Одобрење за прикључење објекта из члана 19. став 1. ове уредбе издаје се са роком трајања прикључења наведеним у захтеву који не може бити дужи од три године.

Одобрење за прикључење објекта из члана 19. став 2. ове уредбе издаје се са роком трајања прикључења наведеним у захтеву који не може бити дужи од једне године.

Рок из става 1. овог члана може се продужити на захтев подносиоца захтева који се подноси најкасније 30 дана пре истека рока утврђеног одобрењем за прикључење.

МЕРЕ КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ КРАТКОТРАЈНИХ ПОРЕМЕЋАЈА

Члан 22.

Краткотрајни поремећај испоруке природног гаса је премећај у раду система услед хаварија на објектима, уређајима, цевоводима и постројењима за транспорт, односно дистрибуцију природног гаса, и других непредвиђених ситуација због којих је угрожена сигурност функционисања транспортног, односно дистрибутивног система, као и због непредвиђених радова на санирању, реконструкцији и одржавању, транспортних односно дистрибутивних система или неопходних радова на проширењу система у трајању до 48 часова.

У случају да наступи краткотрајни поремећај испоруке природног гаса оператор система дужан је да:

1) процени степен насталог поремећаја и предузме потребне активности за довођење система у безбедно и несметано функционисање;

2) утврди начин коришћења преосталих капацитета транспортних, односно дистрибутивних система;

У случају из става 1. овог члана оператор система предузима следеће мере:

1) упућује захтев снабдевачу да крајњи купци који имају склопљен уговор о испоруци природног гаса који имају могућност супституције замене природни гас другим енергентима код купаца;

2) преусмерава транспорт односно дистрибуцију природног гаса га гасоводе који нису захваћени поремећајем са циљем уредног снабдевања;

3) максимално користи природни гас из запремине гасовода иза места поремећаја

4) ограничење испоруке природног гаса;

5) обуставу испоруке природног гаса.

Мере из става 2. овог члана примењују се на купце природног гаса, у складу са чланом 23. ове уредбе, а који се снабдевају са дела система на коме је настао поремећај.

Члан 23.

Одлуку о примени мера из члана 22. ове уредбе доноси оператор система, зависно од места настанка поремећаја и предвиђеног трајања поремећаја, у складу са овом уредбом и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

Оператор система дужан је да без одлагања и на најефикаснији начин обавести корисника система и оператора повезаног система природног гаса о насталој ситуацији и примењеним мерама.

У случају да је корисник система из става 2. овог члана снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач дужан је да без одлагања и на најефикаснији начин о примењеним мерама обавести крајњег купца.

Члан 24.

Оператор система може без претходне најаве привремено ограничити или прекинути испоруку купцима природног гаса, због кварова и хаварија на транспортном, односно дистрибутивном систему, изненадних преоптерећења гасовода и других непредвиђених случајева, ако прекид не траје дуже од два сата.

Изузетно, оператор система може без претходне најаве ограничити или прекинути испоруку купцима природног гаса и дуже од два сата, у случајевима дејства више силе и другим непредвиђеним случајевима које испоручилац није могао предвидети или чије последице не може отклонити.

У случају наступања околности из става 2. овог члана, оператор система дужан је да без одлагања на најефикаснији начин обавести корисника система и оператора повезаног система природног гаса о разлозима ограничења или прекида испоруке и трајању мера за успостављање редовне испоруке природног гаса.

У случају да је корисник система из става 3. овог члана снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач дужан је да без одлагања и на најефикаснији начин о примењеним мерама обавести купца.

Члан 25.

У случају радова на одржавању енергетских објеката или радова на проширењу система, оператор система може применити меру ограничења или прекида испоруке природног гаса у складу са правилима о раду система.

У случају непредвиђених радова на одржавању енергетских објеката који захтевају примену мере прекида или ограничења испоруке природног гаса, оператор система је дужан да преко средстава јавног информисања или на други погодан начин у најкраћем року, а који не може бити дужи од два сата, обавести корисника система и оператора повезаног система о узроцима, обиму и дужини трајања прекида, односно ограничења испоруке.

У случају да је корисник система из става 2. овог члана снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач дужан је да без одлагања и на најефикаснији начин о примењеним мерама обавести крајњег купца.

Члан 26.

У периоду прекида, односно примене мера ограничења испоруке природног гаса оператор система дужан је да писмено обавештава Министарство и Агенцију о свим мерама које се предузимају у случају ограничења испоруке природног гаса.

МЕРЕ ОГРАНИЧЕЊА КОЈЕ СЕ ПРЕДУЗИМАЈУ У СЛУЧАЈУ НАСТУПАЊА ОПШТЕ НЕСТАШИЦЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 27.

У случају наступања опште несташице природног гаса енергетски субјекти поступају и предузимају мере у складу са Кризним планом, односно актом Владе којим су утврђене мере, енергетски субјекти који ће бити задужени за обезбеђивање сигурности рада транспортног система и сигурности снабдевања одређених група крајњих купаца, количине и капацитети природног гаса, у случају опште несташице природног гаса.

УСЛОВИ И НАЧИН ОБУСТАВЕ ИСПОРУКЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 28.

Крајњем купцу природног гаса може се обуставити испорука природног гаса у случајевима и под условима утврђеним Законом и овом уредбом, а нарочито у случају:

- 1) ако неовлашћено троши гас из члана 59. ове уредбе;
- 2) ако не извршава уговорене обавезе плаћања за испоручени природни гас и услуге;
- 3) ако користи природни гас без Решења, односно одлуке о пуштању природног гаса;
- 4) ако је изменио унутрашње гасне инсталације након одлуке о пуштању природног гаса;
- 5) ако троши природни гас супротно условима који су утврђени у Решењу и уговору о снабдевању;
- 6) ако својим објектима омета испоруку природног гаса другим купцима;
- 7) ако преко своје инсталације дозволи коришћење природног гаса другом правном или физичком лицу;
- 8) ако се не придржава правила о раду транспортног, односно дистрибутивног система;
- 9) ако ускрати или онемогући овлашћеним лицима приступ до мерних уређаја, односно гасних станица;
- 10) ако ускрати или онемогући, односно не обезбеди контролу унутрашњих гасних инсталација;
- 11) ако у случају проглашења кризе, односно штедње и рационалне потрошње природног гаса не поштује и не спроводи прописане мере;
- 12) ако његове унутрашње гасне инсталације угрожавају животе људи, имовину и животну средину, односно нису у складу са прописима;
- 13) уколико није испунио обавезе према члану 13. став 3);
- 14) писменог захтева купца.

У случајевима из става 1. овог члана, осим у случају из тачке 2), испорука природног гаса обуставља се без одлагања. Ако се обустава испоруке природног гаса врши на основу писменог захтева корисника система трошкови изазвани обуставом фактуришу се подносиоцу захтева.

У случају да је корисник система снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач трошкове изазване обуставом фактурисаће купцу.

Обустава испоруке природног гаса из става 1. тач. 1) – 12) овог члана може трајати најдуже две године.

Обустава испоруке природног гаса из става 1. тачка 13) овог члана траје до момента достављања употребне дозволе од стране купца, а најдуже две године

Ако се обустава испоруке природног гаса врши на основу писменог захтева купца из става 1. тачка 14) овог члана обустава испоруке природног гаса може трајати најмање једну, а највише две године.

Оператор система ће о истеку рока трајања обуставе обавестити корисника система, односно крајњег купца најкасније 30 дана пре истека овог рока, о чему је он дужан да се изјасни у року од 15 дана од дана пријема обавештења.

Након истека рока за изјашњење из става 7. овог члана оператор система искључује место испоруке у случају да нису испуњени услови за наставак испоруке природног гаса.

Члан 29.

Оператор система ће на захтев снабдевача, јавног снабдевача, односно резервног снабдевача, обуставити испоруку природног гаса крајњем купцу због неизвршених обавеза по уговору о снабдевању, на начин и под условима прописаним Законом и овом уредбом.

Снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач је дужан да пре подношења захтева оператору система за обуставу испоруке природног гаса због неизвршених обавеза по уговору о снабдевању, крајњег купца претходно упозори да у року прописаним Законом измири доспеле обавезе, односно постигне споразум о извршавању обавезе.

Упозорење из става 2. овог члана, поред података о снабдевачу, јавном снабдевачу, односно резервном снабдевачу садржи и:

- 1) износ дуга и податке о месту примопредаје;
- 2) рок за измирење дуга;
- 3) начин и услове понуде за закључење споразума о извршењу обавезе, уколико снабдевач сматра да може понудити споразум купцу;
- 4) обавештење о начину и роковима обавештавања снабдевача, јавног снабдевача, односно резервног снабдевача о измирењу дуга;
- 5) обавештење да ће снабдевач, јавни снабдевач односно резервни снабдевач, у случају да се дуг не измири, покренути поступак обуставе испоруке природног гаса подношењем захтева оператору система на који је објекат крајњег купца прикључен, са навођењем законског рока од осам дана у којем је оператор система обавезан да обуставу изврши;
- 6) упозорење крајњем купцу на обавезу предузимања свих потребних мера ради заштите живота или здравља људи, безбедности имовине и заштите животне средине, за случај да до обуставе испоруке дође;
- 7) обавештење да у случају обуставе испоруке природног гаса, крајњи купац има право на приговор и о начину и року за подношење приговора;
- 8) информацију о начину обавештавања снабдевача, односно јавног снабдевача о измиривању обавезе, ради наставка испоруке природног гаса;
- 9) обавештење да обуставом испоруке природног гаса не престаје уговор о снабдевању, односно уговор о приступу систему, због чега крајњи купац за време обуставе има обавезе које се односе на приступ систему;
- 10) друге податке и обавештења у складу са Законом и овом уредбом.

Упозорење из става 2. овог члана може бити садржано и у рачуну за природни гас.

Захтев за обуставу испоруке природног гаса из става 1. овог члана, снабдевач, односно јавни снабдевач може поднети по истеку рока из упозорења за једно, више или сва места испоруке природног гаса истог крајњег купца чији су објекти прикључени на систем којим управља оператор система коме се захтев за обуставу испоруке подноси.

Уколико је крајњи купац извршио обавезе по уговору о снабдевању након подношења захтева за обуставу испоруке природног гаса из става 5. овог члана, снабдевач је дужан да без одлагања о томе обавести оператора система.

Члан 30.

Оператор система је дужан да обавести снабдевача, јавног снабдевача, односно резервног снабдевача о извршеној обустави испоруке природног гаса из члана 29. став 1. ове уредбе.

Оператор система је дужан да настави испоруку природног гаса у објекту крајњег купца одмах по пријему обавештења снабдевача, а не дуже од 48 сати, да су отклоњени разлози за извршену обуставу испоруке природног гаса из члана 29. став 1. ове уредбе.

Члан 31.

Оператор система дужан је да пре обуставе испоруке природног гаса купцу достави писмену опомену са навођењем рока за отклањање уочених неправилности и недостатака у случају:

- 1) када купцу истекне резервно снабдевање;
- 2) из члана 28. став 1. тачке 6), 8), 9) и 10) ове уредбе.

Рок из става 1. овог члана не може бити краћи од три дана од дана достављања опомене.

Резервни снабдевач обавештава оператора система о року када купцу истиче право на резервно снабдевање најмање осам дана пре истека рока.

Када се обустава испоруке врши по основу члана 32. став 2. оператор система дужан је да у року од 24 сата након принудног искључења објекта купца са система, достави кориснику система обавештење о разлозима принудног искључења са система, о чему је корисник система дужан да обавести купца у року од 24 сата од пријема обавештења од оператора система.

Члан 32.

Уколико купац онемогући обуставу испоруке природног гаса принудна обустава врши се принудним искључењем на месту прикључења или на другом погодном месту према процени оператора система.

Одлуку о начину принудног искључења доноси оператор транспортног, односно дистрибутивног система у зависности од околности и разлога за искључење.

У случају принудног искључења, поновно прикључење извршиће се у складу са овом уредбом и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

Члан 33.

Ако купац природног гаса сматра да му је неосновано обустављена испорука природног гаса или му је објекат неосновано искључен са транспортног, односно дистрибутивног система, може уложити приговор оператору система на чији систем је објекат прикључен.

Оператор система је дужан да у року од три дана од дана пријема приговора одлучи о приговору. У случају основаности приговора, оператор система је дужан да настави испоруку природног гаса без одлагања, а најкасније 24 часа од момента утврђивања да је обустава испоруке, односно искључење са транспортног, односно дистрибутивног система било неосновано.

УСЛОВИ И НАЧИН РАЦИОНАЛНЕ ПОТРОШЊЕ И ШТЕДЊЕ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 34.

Снабдевач, односно јавни снабдевач дужан је да најмање једном месечно уз или на рачуну за испоручени природни гас информише крајњег купца о:

- 1) количини природног гаса коју је купац преузео током претходног месеца;
- 2) просечној цени природног гаса за тог купца у том месецу;
- 3) ценама по елементима за обрачун испорученог природног гаса;

- 4) укупно преузетој количини природног гаса и месечној потрошњи природног гаса током 12 претходних месеци;
- 5) односу преузетих количина природног гаса у претходном месецу и истом месецу претходне године;
- 6) односу количине природног гаса коју је он преузео и просечне количине коју преузимају крајњи купци исте категорије код снабдевача, односно јавног снабдевача;
- 7) начинима да купци добију информације о доступним мерама побољшања енергетске ефикасности;
- 8) списку мера које крајњи купци могу да предузму у циљу уштеде енергије;
- 9) о другим подацима који могу бити од значаја за рационално коришћење енергије.

Расположиве податке из става 1. овог члана резервни снабдевач доставља најмање једном месечно за период снабдевања.

УСЛОВИ СНАБДЕВАЊА ОБЈЕКТА КУПАЦА КОЈИМА СЕ НЕ МОЖЕ ОБУСТАВИТИ ИСПОРУКА ПРИРОДНОГ ГАСА ЗБОГ НЕИЗВРШЕНИХ ОБАВЕЗА ЗА ИСПОРУЧЕНИ ПРИРОДНИ ГАС

Члан 35.

Због неизвршених обавеза за испоручени природни гас не може се, супротно овој уредби, обуставити испорука природног гаса купцима за објекте чији би прекид рада довео до непосредне опасности по живот и здравље људи и за објекте од посебног интереса за привреду и живот људи и одбрану земље.

Министарство задужено за област енергетике, на предлог других министарстава за приоритете у областима из њихове надлежности, утврђује листу купаца и њихових објеката којима се не може обуставити испорука природног гаса.

Листа купаца и њихових објеката из става 2. овог члана објављује се у "Службеном гласнику Републике Србије".

Снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач и крајњи купац уговором о снабдевању уговарају услове снабдевања у случају из става 1. овог члана.

НАЧИН РЕГУЛИСАЊА МЕЂУСОБНИХ ОДНОСА ИЗМЕЂУ СНАБДЕВАЧА, ОПЕРАТОРА СИСТЕМА И КРАЈЊЕГ КУПЦА КОМЕ СЕ НЕ МОЖЕ ОБУСТАВИТИ ИСПОРУКА ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 36.

За објекте из члана 35. ове уредбе, уговором о снабдевању природним гасом и уговором о приступу систему (изузев у случају потпуног снабдевања када крајњи купац плаћа приступ систему снабдевачу) одређују се средства обезбеђења плаћања (менице авалиране од стране пословне банке, гаранција банке, осигурање наплате дуга код осигуравајуће организације и други облици обезбеђења потраживања) за снабдевање природним гасом и приступ систему.

Члан 37.

У случају одбијања потписивања уговора о снабдевању из члана 36. ове уредбе од стране крајњег купца или у случају да крајњи купац није доставио средства обезбеђења плаћања, снабдевач, јавни снабдевач или резервни снабдевачи ће без одлагања позвати таквог купца да у року од осам дана закључи уговор о снабдевању, односно достави средства обезбеђења плаћања.

Ако крајњи купац не поступи на начин и у року из става 1. овог члана, оператор система ће на захтев снабдевача, јавног снабдевача, односно резервног снабдевача извршити обуставу испоруке природног гаса, а трошкове изазване обуставом фактурисати подносиоцу захтева, а које сноси крајњи купац.

УСЛОВИ И НАЧИН МЕРЕЊА ИСПОРУЧЕНОГ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 38.

Запремина испорученог природног гаса се мери одговарајућим мерним уређајима, са мерилом запремине физички протеклог природног гаса ($у m^3$), мерилима температуре и притиска на радним условима и уређајем за аутоматску конверзију измерене запремине физички протеклог природног гаса на запремину гаса на референтним условима.

Референтни услови за мерење запремине природног гаса могу бити стандардни (температура од 288,15 К (15°C) и притисак од 1,01325 bar) и нормални (температура од 273,15 К (0°C) и притисак од 1,01325 bar).

Референтни услови за обрачун протекле запремине природног гаса су нормални услови, температура од 273,15 К (0°C) и притисак од 1,01325 bar.

На транспортном систему за мерење запремине и за обрачун протекле запремине природног гаса примењују се нормални услови.

На дистрибутивном систему за мерење запремине примењиваће се стандардни услови, а за обрачун протекле запремине природног гаса примењују се нормални услови.

Ако мерни уређај нема уређај за конверзију запремине измерена запремина природног гаса на радним условима се своди на нормалне услове рачунски, у складу са чланом 39 или на стандардне услове рачунски, у складу са чланом 41.

Мерни уређаји који се уграђују морају бити пломбирани од стране овлашћене организације, а њихове прикључне везе морају бити прегледане и пломбиране од стране оператора система у складу са законом, правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система, и другим прописима.

Оператор система дужан је да обезбеди проверу исправности мерних уређаја пре њихове уградње и током рада у радним или лабораторијским условима, у складу са законом, техничким и другим прописима, правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система природног гаса и уговором о снабдевању природног гаса.

Члан 39.

Запремина испорученог природног гаса измерена мерним уређајем без уређаја за конверзију запремине, своди се на нормалне услове рачунски, према формули:

$$V_{ref}(n) = V_r \cdot \frac{P_m + P_{atm}}{P(n)} \cdot \frac{T_{ref}(n)}{T_r} \cdot \frac{1}{Z}$$

где су:

$V_{ref}(n)$ - запремина природног гаса на нормалним условима,

V_r - запремина природног гаса на радним условима, односно очитана запремина природног гаса на мерном уређају,

P_m - прикључни притисак (mbar/bar) подешен при монтажи регулационе групе за мерила која се постављају после регулационе групе, односно средња вредност притиска за мерила која се налазе пре регулационе групе.

P_{atm} - атмосферски притисак (mbar),

$P(n)$ - притисак природног гаса на нормалним условима, $P(n) = 1013,25$ mbar,

$T_{ref}(n)$ - температура гаса на нормалним условима,

T_r - радна температура природног гаса, $T_r = (273,15 + \text{температура природног гаса у } ^\circ\text{C})$ (K) и

Z - фактор компресибилности (стишљивости) природног гаса.

Радни притисак природног гаса је једнак збиру атмосферског и прикључног притиска.

Параметри природног гаса на радним условима у обрасцу из става 1. овог члана утврђују се на следећи начин:

1) атмосферски притисак:

$$P_{atm} = 1016 - 0,108 * h \text{ (mbar)}$$

заокружено на једно децимално место,

где је h - надморска висина (m), која се утврђује на начин и под условима:

(1) $h = h_1$, ако се вредности h_1 , h_2 и h_s међусобно разликују, у апсолутном износу, за мање од 50 m;

(2) $h = h_2$, ако је разлика између h_1 и h_2 , у апсолутном износу већа од 50 m, а разлика између h_s и h_2 мања од 50 m;

(3) $h = h_3 = h_2 \pm x \cdot 50$, ако је разлике између h_s и h_2 , у апсолутном износу, већа од 50 m (знак "-" се користи када је h_s мање од h_2 , а знак "+" се користи када је h_s веће од h_2).

при чему је:

h_1 - надморска висина гасне станице на излазу из транспортног система из које се природни гас преузима у дистрибутивни систем (главна мерно регулациона станица - ГМРС), односно аритметичка средина надморских висина ГМРС, ако се гас преузима из две или више ГМРС;

h_2 - надморска висина мерно регулационе станице (МРС) или мерне станице (МС) из које се природни гас преузима у дистрибутивни систем, односно аритметичка средина надморских висина МРС или МС, ако се природни гас преузима из две или више МРС, односно МС и

h_s - аритметичка средина највеће и најмање надморске висине за места испоруке купцима са дистрибутивног система у којима се природни гас преузима из једне или више МРС, односно МС.

x - целобројни део апсолутне вредности израза $(h_s - h_2)/50$.

2) прикључни притисак:

- ако је прикључни притисак $P_m > 24$ mbar, за свођење се користи вредност која је подешена на регулатору;

- ако је прикључни притисак $18 \text{ mbar} \leq P_m \leq 24 \text{ mbar}$, за свођење се користи вредност $P_m = 22$ mbar;

3) радна температура:

(1) на дистрибутивном систему се утврђује на следећи начин:

- за период од 1. октобра до 30. априла, $T_r = 6^\circ\text{C}$;

- за период од 1. маја до 30. септембра, $T_r = 15^\circ\text{C}$;

- за место испоруке које није изложено већим променама температуре (мерни уређаји уграђени унутар објекта), $T_r = 15^\circ\text{C}$;

(2) на транспортном систему једнака је радној температури на месту мерења.

4) Фактор компресибилност се израчунава:

(1) За $P_m < 8 \text{ bar}$ на следећи начин:

$$Z = \frac{1}{1 + k \cdot P_m}$$

где је:

$k = 0$, односно занемарује се утицај компресибилности, за $P_m < 1 \text{ bar}$,

$k = 0,003$, за $1 \text{ bar} \leq P_m < 8 \text{ bar}$.

(2) За $P_m \geq 8 \text{ bar}$ у складу са SRPS EN ISO 12213-2

Оператор транспортног система утврђује и објављује надморске висине (h_1) и вредности израчунатог атмосферског притиска за све ГМРС из којих се природни гас испоручује у дистрибутивни систем или крајњим купцима.

Оператор дистрибутивног система утврђује надморске висине h_2 и h_3 и објављује надморске висине h_1 , h_2 и h_3 и вредности израчунатог атмосферског притиска које ће бити коришћене при обрачуна природног гаса испорученог купцима.

Члан 40.

Запремина испорученог природног гаса утврђена на мерним уређајима са меховима без температурног компензатора своди се на нормалне услове у складу са чланом 39. ове уредбе.

Запремина испорученог природног гаса утврђена на мерним уређајима са меховима са температурним компензатором на 0°C коригује се на нормалне услове у складу са чланом 39. ове уредбе изузимајући корекцију по температури.

Запремина испорученог природног гаса утврђена на мерним уређајима са температурним компензатором коригује се на нормалне услове у складу чланом 39. ове уредбе изузимајући корекцију по температури.

Члан 41.

Поступак корекције некориговане запремине природног гаса на запремину при стандардним условима ради се према формули:

$$V_{ref}(s) = V_r \cdot \frac{P_m + P_{atm}}{P(s)} \cdot \frac{T_{ref}(s)}{T_r} \cdot \frac{1}{Z}$$

где су:

$V_{ref}(s)$ - запремина природног гаса на стандардним условима,

V_r - запремина природног гаса на радним условима, односно очитана запремина природног гаса на мерном уређају,

P_m - прикључни притисак (mbar/bar) подешен при монтажи регулационе групе за мерила која се постављају после регулационе групе, односно средња вредност притиска за мерила која се налазе пре регулационе групе.

P_{atm} - атмосферски притисак (mbar),

$P(s)$ - притисак природног гаса на стандардним условима, $P(s) = 1013,25 \text{ mbar}$,

$T_{ref}(s)$ - температура гаса на стандардним условима,
 T_r - радна температура природног гаса, $T_r = (273,15 + \text{температура природног гаса у } ^\circ\text{C})$ (K) и
 Z - фактор компресибилности (стишљивости) природног гаса.

Радни притисак природног гаса је једнак збиру атмосферског и прикључног притиска.

Параметри природног гаса на радним условима у формули из става 1. овог члана утврђују се на следећи начин:

1) атмосферски притисак:

$$P_{atm} = 1016 - 0,108 \cdot h \text{ (mbar)}$$

заокружено на једно децимално место,

где је h - надморска висина (m), која се утврђује на начин и под условима:

- (1) $h = h_1$, ако се вредности h_1 , h_2 и h_s међусобно разликују, у апсолутном износу, за мање од 50 m;
- (2) $h = h_2$, ако је разлика између h_1 и h_2 , у апсолутном износу већа од 50 m, а разлика између h_s и h_2 мања од 50 m;
- (3) $h = h_3 = h_2 \pm x \cdot 50$, ако је разлике између h_s и h_2 , у апсолутном износу, већа од 50 m (знак "-" се користи када је h_s мање од h_2 , а знак "+" се користи када је h_s веће од h_2).

при чему је:

h_1 - надморска висина гасне станице на излазу из транспортног система из које се природни гас преузима у дистрибутивни систем (главна мерно регулациона станица - ГМРС), односно аритметичка средина надморских висина ГМРС, ако се гас преузима из две или више ГМРС;

h_2 - надморска висина мерно регулационе станице (МРС) или мерне станице (МС) из које се природни гас преузима у дистрибутивни систем, односно аритметичка средина надморских висина МРС или МС, ако се природни гас преузима из две или више МРС, односно МС и

h_s - аритметичка средина највеће и најмање надморске висине за места испоруке купцима са дистрибутивног система у којима се природни гас преузима из једне или више МРС, односно МС.

x - целобројни део апсолутне вредности израза $(h_s - h_2)/50$.

2) прикључни притисак:

- ако је прикључни притисак $P_m > 24 \text{ mbar}$, за свођење се користи вредност која је подешена на регулатору;
- ако је прикључни притисак $18 \text{ mbar} \leq P_m \leq 24 \text{ mbar}$, за свођење се користи вредност $P_m = 22 \text{ mbar}$;

3) радна температура:

- (1) на дистрибутивном систему се утврђује на следећи начин:
  - за период од 1. октобра до 30. априла, $T_r = 6^\circ\text{C}$;
  - за период од 1. маја до 30. септембра, $T_r = 15^\circ\text{C}$;
  - за место испоруке које није изложено већим променама температуре (мерни уређаји уграђени унутар објекта), $T_r = 15^\circ\text{C}$;
- (2) на транспортном систему једнака је радној температури на месту мерења.

4) Фактор компресибилност се израчунава:

- (1) за $P_m < 8 \text{ bar}$ на следећи начин:

$$Z = \frac{1}{1 + k \cdot P_m}$$

где је:

$k = 0$, односно занемарује се утицај компресибилности, за $P_m < 1 \text{ bar}$,

$k = 0,003$, за $1 \text{ bar} \leq P_m < 8 \text{ bar}$.

(2) за $P_m \geq 8 \text{ bar}$ у складу са SRPS EN ISO 12213-2

Оператор транспортног система утврђује и објављује надморске висине (h_1) и вредности израчунаог атмосферског притиска за све ГМРС из којих се природни гас испоручује у дистрибутивни систем или крајњим купцима.

Оператор дистрибутивног система утврђује надморске висине h_2 и h_3 и објављује надморске висине h_1 , h_2 и h_3 и вредности израчунаог атмосферског притиска које ће бити коришћене при обрачуна природног гаса испорученог купцима.

Члан 42.

Запремина испорученог природног гаса утврђена на мерним уређајима са меховима без температурног компензатора своди се на стандардне услове у складу са чланом 41.ове уредбе.

Запремина испорученог природног гаса утврђена на мерним уређајима са меховима са температурним компензатором на 15°C коригује се на стандардне услове у складу са чланом 41.ове уредбе изузимајући корекцију по температури.

Запремина испорученог природног гаса утврђена на мерним уређајима са температурним компензатором коригује се на стандардне услове у складу чланом 41. ове уредбе изузимајући корекцију по температури.

Члан 43.

Утврђена запремина природног гаса на стандардним условима за потребе обрачуна своди се на нормалне услове рачунски, према формули:

$$V_{ref}(n) = V_{ref}(s)/K$$

$V_{ref}(s)$ - запремина природног гаса утврђена у m^3 при стандардним условима

K -коэффициент корекције

$K = K_T * K_C$, где је

K_T - температурни коефицијет и израчунава се као $T(273,15+15^\circ\text{C}) / T(273,15+0^\circ\text{C})$ и износи 1,054915

K_C - коефицијент услед фактора стишљивости и израчунава се као $Z(15^\circ\text{C}) / Z(0^\circ\text{C})$ заокружено на шест (6) децимала и где у

$Z(15^\circ\text{C})$ - фактор компресибилности на 15°C за просечан састав гаса забележен на одређеном улазу/излазу у/са транспортног система за период од годину дана

$Z(0^\circ\text{C})$ - фактор компресибилности на 0°C за просечан састав гаса забележен на одређеном улазу/излазу у/са транспортног система за период од годину дана

Напомена: коефицијент К утврђује се за гасну годину . Коефицијент К за наредну гасну годину утврђује оператор транспортног система са највећим бројем излаза најкасније 30 дана пре њеног почетка и објављује је на својој интернт страници.

Члан 44.

Горња топлотна вредност природног гаса преузетог/испорученог у/из транспортног система или из дистрибутивног система који је повезан на транспортни систем, утврђује се на местима преузимања/испоруке природног гаса у/из транспортног система.

Горњу топлотну вредност природног гаса из става 1. овог члана, утврђује оператор транспортног система, на основу података о горњој топлотној вредности на улазима у транспортни систем, односно на основу састава природног гаса узетих узорка са места испоруке природног гаса, ако је дошло до мешања природног гаса из различитих улаза у систем, с тим што се анализе узетих узорка врше најмање четири пута месечно.

Анализа узорка природног гаса из става 2. овог члана се обавља процесним или лабораторијским гасним хроматографом.

Ако се природни гас преузима у дистрибутивни систем преко више мерно регулационих станица, из транспортног система, другог дистрибутивног система или непосредно од произвођача природног гаса, односно биогаса, горњу топлотну вредност природног гаса на основу које се обрачунава испоручени природни гас из дистрибутивног система утврђује оператор дистрибутивног система, као пондерисану вредност, на основу података о горњим топлотним вредностима и одговарајућим преузетим запреминама природног гаса са свих места преузимања природног гаса у тај систем.

Горња топлотна вредност природног гаса за обрачун се утврђује као пондерисана вредност, на основу података о горњим топлотним вредностима и одговарајућим запреминама протеклог природног гаса између два узимања узорка.

Члан 45.

Запремина природног гаса на нормалним условима утврђена у складу са члановима 39. или 43. ове уредбе користи се за обрачун испоручене енергије природног гаса, према формули:

$$E = V_{ref}(n) * GCV$$

где су:

E - обрачунска енергија природног гаса (kWh),

$V_{ref}(n)$ - запремина природног гаса на нормалним условима (m^3),

GCV - Горња топлотна вредност при нормалним унапред дефинисаним условима се израчунава према SRPS EN ISO 6976 узимајући у обзир нормалне услове за запремину $0^{\circ}C$ и референтну температуру сагоревања од $25^{\circ}C$. GCV је изражена у $kWh/m^3(n)$.

За прорачун енергије, GCV у $kWh/m^3(n)$ ће се користити са заокруживањем на шест децимала, са заокруживањем на више уколико је седма децимала 5 или више, и са заокруживањем на ниже уколико је седма децимала 4 или мање.

Члан 46.

Мерни уређаји морају испуњавати прописане метролошке и са њима повезане захтеве у складу са прописима којима је уређена област метрологије.

Оператор система одређује врсту, тип, класу тачности, потребан број и мерни опсег уређаја, као и место и начин уградње у складу са законом којим се уређује метрологија, овом уредбом, правилима о раду система, техничким и другим прописима.

Оператор транспортног система је дужан на свим излазима са транспортног система до 31. децембра 2022. године, а оператор дистрибутивног система је дужан да на излазима са дистрибутивног система за крајње купце чија је максимална часовна потрошња већа или једнака $500 \text{ m}^3/\text{час}$ до 31. децембра 2023. године, у складу са решењем којим се одобрава прикључење, обезбеди аутоматско прикупљање података о измереним протоцима природног гаса, при чему интервал прикупљања мора бити 24 часа или краћи.

На месту испоруке на коме је прикључни притисак мањи од 0,5 bar, ако се мерни уређај уграђује изван објекта, оператор дистрибутивног система уграђује мерило са температурним коректором или мерни уређај са мерилом за мерење радне температуре и могућношћу аутоматске корекције по измереној температури и унетом радном притиску.

Оператор дистрибутивног система природног гаса дужан је да на месту испоруке на коме је прикључни притисак мањи од 0,5 bar, на писмени захтев крајњег купца, угради захтевани уређај за аутоматско свођење на референтне услове или постојећи уређај замени захтеваним у року од 6 месеци од дана пријема захтева, односно од дана када крајњи купац измири обавезе из става 6. овог члана.

У случају из става 5. овог члана, купац сноси трошак набавке и уградње захтеваног уређаја или разлике вредности захтеваног и замењеног уређаја.

У случају искључења на захтев крајњег купца, због рушења или пресељења објекта, крајњи купац има право на мерни уређај истог типа и класе тачности без накнаде, на другом мерном месту (локацији) на подручју истог оператора система, за које му је издато одобрење за прикључење.

Члан 47.

Оператор система дужан је да обезбеди редовно и ванредно одржавање мерних уређаја под условима утврђеним законом, техничким и другим прописима и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

Оператор система може ради оверавања да замени мерни уређај другим одговарајућим мерним уређајем уз обавезу да о томе изда записник о замени крајњем купцу.

Оператор система и крајњи купац записником из става 2. овог члана констатују све параметре и показатеље потрошње природног гаса неопходне за обрачун испоручених количина природног гаса у периоду без одговарајућег мерног уређаја.

Члан 48.

Крајњи купац природног гаса је дужан да омогући овлашћеним лицима енергетског субјекта приступ делу гасовода од места прикључења до мерног уређаја, односно гасне станице и унутрашње гасне инсталације ради провере њихове исправности, односно ради контроле и одржавања, као и обуставе испоруке у складу са прописима.

Оператор система је дужан да на захтев омогући крајњем купцу природног гаса увид у податке са мерног уређаја ради увида у стање потрошње. Пломбу са прикључног и обилазног вода мерног уређаја може да скида само овлашћени радник оператора система, о чему је дужан да сачини записник.

Члан 49 .

Крајњи купац природног гаса одговоран је за нестанак и оштећење мерног уређаја, односно гасне станице који су смештени у његовим објектима, као и за последице које настану услед тога.

Крајњи купац природног гаса није одговоран за оштећење мерног уређаја који је смештен у његовим објектима, а које је последица активности оператора система.

Члан 50.

Оператор система дужан је да без одлагања писменим путем обавести крајњег купца природног гаса о нестанку, као и о свим сметњама или оштећењима на мерном уређају која могу да утичу на тачност мерења испорученог природног гаса, а најкасније у року од два дана од дана настанка, односно опажања настанка утврђених сметњи, нестанка или оштећења уређаја.

Крајњи купац је дужан да без одлагања писменим путем обавести оператора система о нестанку, као и о свим сметњама или оштећењима на мерном уређају, а најкасније у року од два дана од дана настанка, односно опажања настанка утврђених сметњи, нестанка или оштећења уређаја.

Оператор система је дужан да одмах по пријему обавештења из става 2. овог члана, а најкасније у року од два дана, предузме одговарајуће мере за довођење мерног уређаја у исправно стање.

Члан 51.

Оператор система, произвођач природног гаса или биогаса, снабдевач или јавни снабдевач природним гасом или крајњи купац могу да захтевају ванредну контролу мерног уређаја, која се врши најкасније 10 дана по подношењу захтева.

Ако се контролом утврди да је уређај исправан, трошкове контроле из става 1. овог члана сноси подносилац захтева који је захтевао контролу.

Ако се контролом утврди да је уређај неисправан, трошкове контроле из става 1. овог члана сноси оператор система.

Члан 52.

Ако се утврди да уређај није мерио потрошњу у одређеном временском периоду, односно да је регистравање било непотпуно процену потрошње природног гаса утврдиће оператор система у складу са правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

Члан 53.

Ако оператор система основано посумња да је крајњи купац мерни уређај намерно оштетио, или ако утврди да је крајњи купац неовлашћено прикључио свој објекат на транспортни односно дистрибутивни систем или да на други начин неовлашћено користи природни гас, односно онемогућава тачно мерење испорученог природног гаса, дужан је да без одлагања искључи такав објекат са транспортног, односно дистрибутивног система.

У случају из става 1. овог члана оператор система има право да сам процени потрошњу природног гаса у складу са правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

Члан 54.

Контролна мерења, замене и измене на мерној опреми врше се у присуству оператора система и крајњег купца у складу са уговором о снабдевању, уговором о приступу и правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

ОПСЕГ КВАЛИТЕТА, ХЕМИЈСКОГ САСТАВА И ДРУГИХ ОСОБИНА ПРИРОДНОГ ГАСА КОЈИ СЕ ПРЕУЗИМА У СИСТЕМ И ИСПОРУЧУЈЕ СА СИСТЕМА

Члан 55.

Квалитет и хемијски састав гаса који се преузима/испоручује у/из система утврђен је у табели:.

Хемијски састав	mol %
Metan (C ₁)	min. 92
Etan (C ₂)	max. 4
Propan (C ₃)	max. 2
Butani (C ₄)	max. 1,5
Pentani i teži (C ₅₊)	max. 0,5
Heksan	max. 0.2
Azot (N ₂)	max. 2
Ugljen dioksid (CO ₂)	max. 1
Kiseonik (O ₂)	max. 0,02
Садржај сумпора (mg / m³)	
Vodonik sulfid (H ₂ S)	max. 2
Meraptan sumpor (C ₂ H ₅ SH)*	max. 5,6
Ukupan sumpor	max 20
Горња топлотна вредност GCV 25 / 0 °C (kWh/m ³)	10.38 - 12.20
Wobbe gornji (25/0) kWh/m ³	13,22 – 15.37
Тачка росе воде*	
На температури од минус 8 степени Целзијуса (-8°C) и апсолутном притиску од 3.92 МРа нема кондензације воде.	
Тачка росе угљоводоника *	
На температури од 0 степени Целзијуса (0°C) и притиску испоруке нема кондензације угљоводоника	

* Одорант етил меркаптан као средство за одоризацију може се користити до 31. децембра 2022. године.

Гас из става 1. овог члана који се преузима у систем и испоручује са система не сме да садржи чврсте нечистоће, смолу или супстанце које производе смолу и течности као што су угљоводоници, кондензати, гликоли, вода и слично.

Притисак на коме се природни гас преузима у систем, односно испоручује са система је прописан правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

Квалитет и хемијски састав за изоловане делове на дистрибутивном систему, који одступа од квалитета из става 1. овог члана, утврђује министар надлежан за послове енергетике, актом који се објављује у "Службеном гласнику Републике Србије".

Акт из става 4. овог члана доноси се на основу података које доставља оператор система министарству надлежном за послове енергетике.

56

Гас који се преузима у систем из члана 55. ове уредбе поред природног гаса може бити и биогаз и друге врсте нискоугљеничних гасова, у мери у којој се дати гасови могу технички и безбедно преузети и преносити кроз систем за природни гас.

Члан 57.

За квалитет и хемијски састав гаса из члана 55. ове уредбе одговоран је оператор система.

Оператор система има право да прекине преузимање природног гаса, ако утврди да одступа од услова из члана 55. ове уредбе.

Оператор система правилима о раду система дефинише пенал за неодговарајући квалитет природног гаса – одступање од прописаног Wobbe индекса.

Оператор дистрибутивног система дужан је да обезбеди испоруку природног гаса на излазу, истоветног квалитета који је преузет на улазу из транспортног система, уколико дистрибутивни систем преузима природни гас само и искључиво из једног транспортног система, односно дужан је да обезбеди испоруку природног гаса на излазу у складу са условима из члана 55. ове уредбе у свим другим случајевима.

Члан 58.

Крајњи купац има право на снабдевање природним гасом који испуњава услове из члана 55. ове уредбе.

У случају одступања услова из члана 55. ове уредбе крајњи купац има право приговора у складу са чланом 64. ове уредбе.

НАЧИН ОБРАЧУНА НЕОВЛАШЋЕНО ПРЕУЗЕТОГ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 59.

Под неовлашћеним коришћењем природног гаса подразумева се:

- 1) коришћење природног гаса без уговора о снабдевању и/или коришћењу система;
- 2) коришћење природног гаса без обезбеђеног уговореног инструмента обезбеђења плаћања за случај неиспуњења уговорених обавеза;
- 3) коришћење природног гаса у објекту који је прикључен на систем без одобрења за прикључење;
- 4) коришћење природног гаса самовласним прикључењем објекта након извршене обуставе испоруке природног гаса;
- 5) коришћење природног гаса без мерног уређаја или мимо мерног уређаја;
- 6) коришћење природног гаса преко мерног уређаја на коме је онемогућено правилно регистровање потрошње;
- 7) коришћење природног гаса преко мерног уређаја на коме су оштећене пломбе оператора система, односно овлашћеног тела за оверавање мерила, под условом да се у

контроли мерног уређаја утврди неправилност регистравања потрошеног природног гаса;

8) самовласна замена регулатора или других уређаја, односно промена параметара истих којима се утиче на тачност мерења природног гаса;

9) коришћење природног гаса преко мерног уређаја на коме су оштећене пломбе оператора система, односно овлашћеног тела за оверавање, при чему крањи купац није обавестио оператора о оштећењу у складу са чланом 50. став 2. ове уредбе.

Члан 60.

Оператор система је дужан да изврши обрачун за неовлашћено преузети природни гас.

Оператор система утврђује период за који се врши обрачун неовлашћене потрошње природног гаса на основу података о извршеним радњама из члана 59. ове уредбе.

Уколико се не може утврдити почетак неовлашћене потрошње из члана 59. ове уредбе сматра се да је трајала од дана последње контроле мерног места.

Очитавање мерних уређаја на лицу места, без обављања контроле и израде записника о контроли мерног места не сматра се контролом која се може користити за одређивање почетка неовлашћеног преузимања природног гаса.

Период за обрачун неовлашћене потрошње не може бити дужи од годину дана.

Члан 61.

Крајњим купцима који неовлашћено користе природни гас из члана 59. ове уредбе оператор система процењује потрошњу природног гаса у складу са правилима о раду транспортног, односно дистрибутивног система.

Неовлашћено преузети природни гас у случајевима из члана 59. ове уредбе обрачунава се применом двоструке цене природног гаса за резервно снабдевање, у периоду за који је обрачунато неовлашћено коришћење природног гаса.

ПОСТУПАК/НАЧИН И РОКОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊА ПРАВА КРАЈЊЕГ КУПЦА НА НАКНАДУ ЗБОГ ОДСТУПАЊА ОД ПРОПИСАНОГ КВАЛИТЕТА ИСПОРУКЕ, ОДНОСНО СНАБДЕВАЊА

Члан 62.

Оператор система дужан је да омогући континуирану испоруку, односно преузимање природног гаса, одговарајућег квалитета под условима утврђеним Законом, овом уредбом, правилима о раду система, правилима о промени снабдевача и правилима о праћењу техничких и комерцијалних показатеља и регулисања квалитета испоруке и снабдевања природним гасом.

Изузетно, у случају наступања околности из чл. 22. и 27. ове уредбе, дозвољена су одступања од прописаног квалитета испоруке, у ком случају је оператор система дужан да одмах предузме расположиве мере и у најкраћем могућем року успостави прописани квалитет испоруке.

У случају наступања околности из чл. 22. и 27 ове уредбе корисник система нема основ за приговор на квалитет испоруке природним гасом.

Члан 63.

Снабдевач је дужан да обезбеди потребне количине природног гаса одговарајућег квалитета за снабдевање својих купаца под условима утврђеним Законом, овом уредбом и уговором о снабдевању.

Изузетно, у случају наступања околности из чл. 22. и 27 ове уредбе, дозвољена су одступања од прописаног квалитета снабдевања, у ком случају је снабдевач дужан да одмах предузме расположиве мере и у најкраћем могућем року успостави прописани квалитет снабдевања.

У случају наступања околности из чл. 22. и 27. ове уредбе крајњи купац нема основ за приговор на квалитет снабдевања природним гасом.

Члан 64.

Крајњи купац има право приговора на квалитет испоруке и снабдевања природним гасом.

Крајњи купац има право на накнаду због одступања од квалитета испоруке и снабдевања природним гасом у случајевима и у висини који су прописани актом којим је уређено праћење техничких и комерцијалних показатеља и регулисање квалитета испоруке и снабдевања природним гасом.

Приговор из става 1. овог члана подноси се писаним, односно електронским путем снабдевачу у складу са прописом којим је уређено електронско пословање и мора да садржи чињенице и доказе на којима се заснива, у року од осам дана од дана истека прописаног рока на који се приговор односи, односно у року од осам дана од дана сумње на одступање од квалитета испоруке, односно снабдевања природним гасом за претходни обрачунски период.

Изузетно од става 3. овог члана крајњи купац који је корисник система приговор који се односи на квалитет испоруке природним гасом подноси оператору система.

Члан 65.

Снабдевач, односно оператор система дужан је да одлучи о приговору и одлуку о приговору достави крајњем купцу писаним, односно електронским путем у року од 15 дана од дана пријема приговора.

Уколико је приговор из члана 64. став 1. ове уредбе у надлежности оператора система, снабдевач је дужан да у року до три дана од дана пријема приговора исти проследи оператору система на одлучивање.

У случају из става 1. овог члана оператор система је дужан да одлучи о приговору и одлуку о приговору достави снабдевачу писаним, односно електронским путем у року до 10 дана од дана пријема приговора. Снабдевач је дужан да обавести крајњег купца о одлуци оператора система у року од 2 дана од дана пријема одлуке оператора система.

Уколико оператор система или снабдевач из објективних разлога није у могућности да поступи у року из става 3. овог члана, дужан је да о продужавању рока за решавање приговора обавести крајњег купца и наведе рок у коме ће приговор решити, што је у обавези да евидентира у евиденцији примљених приговора. Продужавање рока за решавање приговора могуће је само једном.

Члан 66

Накнада се исплаћује крајњем купцу у року од 30 дана од дана доношења одлуке о усвајању приговора.

Ако оператор система приговор усвоји као основан, дужан је да у складу са актом којим је уређено праћење техничких и комерцијалних показатеља и регулисање квалитета испоруке и снабдевања природним гасом плати накнаду крајњем купцу у року

од 30 дана од дана доношења одлуке о усвајању приговора, уколико је крајњи купац и корисник система.

Ако оператор система приговор усвоји као основан, дужан је да у складу са актом којим је уређено праћење техничких и комерцијалних показатеља и регулисање квалитета испоруке и снабдевања природним гасом у року од 25 дана од дана доношења одлуке о усвајању приговора, пренесе износ накнаде снабдевачу, јавном снабдевачу, односно резервном снабдевачу који има уговорни однос са крајњим купцем, подносиоцем приговора. Снабдевач је у обавези да у року до 5 дана од дана када је примио средства од оператора система иста уплати на текући рачун крајњег купца, подносиоца приговора.

Ако снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач приговор усвоји као основан, дужан је да у складу са актом којим је уређено праћење техничких и комерцијалних показатеља и регулисање квалитета испоруке и снабдевања природним гасом плати накнаду крајњем купцу у року од 30 дана од дана доношења одлуке о усвајању приговора.

Накнада се исплаћује једнократно на текући рачун крајњег купца.

Члан 67

Ако снабдевач, јавни снабдевач, резервни снабдевач, односно оператор система не поступи у роковима из члана 65. ст. 3. и 4. ове уредбе, крајњи купац може по истеку рока од 30 дана од дана подношења приговора поднети захтев енергетском инспектору да провери поступање снабдевача, односно оператора система у вези са приговором.

Ако енергетски инспектор утврди да снабдевач, јавни снабдевач, резервни снабдевач, односно оператор система није поступио са приговором у складу са одредбама члана 65. ове уредбе, наложиће снабдевачу, односно оператору система да без одлагања поступи, односно одлучи о приговору.

Ако крајњи купац није задовољан одлуком по приговору може покренути судски поступак ради остаривања својих права.

НАЧИН ОБАВЕШТАВАЊА КРАЈЊЕГ КУПЦА

Члан 68.

Оператор система је дужан да обавештава крајњег купца о:

1) енергетским субјектима који обављају енергетску делатност снабдевања природним гасом путем своје интернет странице упућивањем на интернет страницу Агенције;

2) мерама и начину штедње и рационалне потрошње природног гаса, правилима о раду система, плановима развоја и другим актима за које је Законом прописана обавеза објављивања, путем своје интернет странице;

3) прекидима у испоруци природног гаса због радова на одржавању и проширењу дистрибутивног и транспортног система, због кварова и других краткотрајних поремећаја у раду система и примени планова ограничења испоруке природног гаса за случај опште несташице, путем средстава јавног информисања и своје интернет странице.

Оператор система и јавни снабдевач су дужни да обавештавају крајњег купца о регулисаним ценама путем средстава јавног информисања и своје интернет странице.

Јавни снабдевач је дужан да путем средстава јавног информисања и своје интернет странице, најкасније 30 дана пре почетка примене, најави крајњем купцу промену регулисане цене природног гаса.

Оператор дистрибутивног система и јавни снабдевач су дужни да обавештавају крајњег купца успостављањем бесплатне телефонске линије за обавештавање и организовањем служби за давање усмених обавештења.

Снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач је дужан да обавештава крајњег купца:

- 1) о општим условима уговора о снабдевању путем своје интернет странице;
- 2) достављањем обавештења писменим путем на захтев крајњег купца, осим информација и података који су већ објављени.

УСЛОВИ И МЕРЕ ЗА СНАБДЕВАЊЕ КУПАЦА ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 69.

У циљу остваривања права домаћинства на јавно снабдевање, оператор дистрибутивног система је обавезан да јавном снабдевачу достави податке о мерним местима која припадају категорији домаћинства.

У циљу остваривања права малих купаца природног гаса на јавно снабдевање, оператор дистрибутивног система је обавезан да јавном снабдевачу достави податке о мерним местима која припадају категорији малих купаца природног гаса најкасније до 31. јануара сваке године.

Купац из става 2. овог члана дужан је да јавног снабдевача обавести о насталим променама које утичу на губитак статуса малог купца.

Члан 70.

Оператор система, снабдевач и јавни снабдевач, који се у смислу закона о заштити података о личности сматрају руковооцима података о личности, прикупљају и обрађују личне податке о купцима - физичким лицима ради извршавања обавеза прописаних Законом које се односе на снабдевање крајњих купаца и испоруку природног гаса.

Оператор система прикупља и обрађује податке о крајњим купцима - физичким лицима чији се објекти прикључују, односно који су прикључени на систем којим управља, који се односе на прикључење на систем, приступ систему, мерење испорученог природног гаса и балансну одговорност.

Снабдевач односно јавни снабдевач прикупља и обрађује податке о крајњим купцима - физичким лицима који се односе на уговор о снабдевању.

Лични подаци из става 1. овог члана су: лично име и презиме, ЈМБГ, адреса објекта који се прикључује, односно који је прикључен на систем, подаци о објекту који се прикључује и о намени потрошње природног гаса, адреса достављања рачуна, идентификациони број мерног места, односно шифра мерног места или крајњег купца, односно други одговарајући јединствен податак за место прикључења, мерни подаци, као и подаци о снабдевачу, елементима и трајању уговора о снабдевању и балансно одговорној страни за место мерења.

Члан 71.

Крајњи купац је дужан да оператору система и снабдевачу, јавном снабдевачу, односно резервном снабдевачу, пријави промене власништва или промене у вези са правом коришћења, променом имена, променом пословног имена односно променом назива, променом намене потрошње природног гаса, статусним променама и другим променама насталим после закључења уговора о снабдевању, односно уговора о приступу систему најкасније у року од 15 дана од дана настале промене.

У случају промене која захтева закључење новог уговора о снабдевању, крајњи купац је дужан да уз пријаву из става 1. овог члана приложи одговарајуће доказе: оверен

купопродајни уговор, уговор о закупу, решење о наслеђивању, извод из регистра привредних субјеката, пријаву – одјаву пребивалишта, а у случају других промена, одговарајуће друге доказе којим се потврђује настала промена, а оператор система је дужан да прочита уређај за мерење природног гаса у року од три дана од дана пријема пријаве и достави очитане податке снабдевачу, јавном снабдевачу, односно резервном снабдевачу.

Крајњи купац који има закључен уговор о потпуном снабдевању о променама из става 1. овог члана обавештава само снабдевача, јавног снабдевача, односно резервног снабдевача који о тим променама обавештава оператора система.

У случају да се са новим власником објекта не закључи уговор о снабдевању, односно уговор о приступу систему, са даном читавања стања на уређају за мерење природног гаса, оператор система ће обуставити испоруку природног гаса на том мерном месту.

Уколико нови власник поднесе доказе о промени власништва на објекту, може да закључи уговор о снабдевању и уговор о приступу систему.

Члан 72.

Уговор о снабдевању, односно уговор о приступу систему, може се на одређено време закључити и са закупцем објекта на основу уговора о закупу и сагласности закуподавца.

У случају из става 1. овог члана закуподавац је дужан да у року од 8 дана од дана закључења уговора о закупу, у писаној форми, достави свом снабдевачу отказ уговора о потпуном снабдевању природним гасом за одговарајуће место примопредаје.

Уз отказ уговора закуподавац доставља уговор о закупу без комерцијално осетљивих података и сагласност да купац може да закључи уговор о снабдевању.

Снабдевач из става 2. овог члана, у року од два дана, обавештава оператора система о отказу уговора о потпуном снабдевању, уз достављање исправа из става 3. овог члана.

У случају из става 1. овог члана купац може изабраном снабдевачу да поднесе захтев за закључивање новог уговора о снабдевању, уз достављање уговора о закупу без комерцијално осетљивих података и сагласности да купац може да закључи уговор о снабдевању.

Снабдевач из става 5. овог члана дужан је да обавести оператора система о закљученом уговору о потпуном снабдевању са закупцем, уз достављање исправе из става 5. овог члана.

Оператор система је дужан да у року од три дана од примљеног обавештења из става 4. односно става 6. изврши контролу мерног места, сачини записник о извршеној контроли, прочита стање мерног уређаја и утврђено стање достави снабдевачу закуподавца у року од једног дана.

У случају да оператор система добије обавештење из става 4. овог члана очитано стање мерног уређаја је крајње стање за закуподавца и почетно стање за закупца.

У случају да закуподавац има са снабдевачем закључен уговор о снабдевању са унапред одређеним количинама дужан је да о давању објекта у закуп обавести снабдевача и оператора система.

У случају да купац са снабдевачем закључи уговор о снабдевању са унапред одређеним количинама дужан је да о закупу обавести оператора система.

У случају да купац не закључи уговор о снабдевању, односно не регулише приступ систему и балансну одговорност са даном читавања стања на мерном уређају природног гаса, оператор система ће обуставити испоруку природног гаса на том месту примопредаје.

Закуподавац је дужан да измири обавезе које проистичу из уговора о снабдевању и уговора о приступу систему на одговарајућем месту примопредаје до дана раскида уговора о снабдевању и уговора о приступу систему.

У случају раскида уговора о закупу, закуподавац и купац су у обавези да о раскиду уговора о закупу обавесте снабдевача и оператора система.

Неизмирене обавезе закуподавца не могу бити сметња да купац закључи уговор о снабдевању и уговор о приступу систему.

Члан 73

Уговор о снабдевању, односно уговор о приступу систему, може се на одређено време закључити и са корисником објекта по другом основу, на основу одговарајуће исправе (одлука, решење, уговор и др.) и сагласности власника, односно имаоца другог права на објекту.

На закључење уговора о снабдевању из става 1. овог члана сходно се примењује члан 72. ове уредбе.

Члан 74

У случају промене власништва над објектом, претходни власник објекта- крајњи купац је дужан да у року од 8 дана од дана промене, у писаној форми достави свом снабдевачу отказ уговора о потпуном снабдевању природниом гасом за одговарајуће место примопредаје, са одговарајућом исправом о промени власништва.

Снабдевач из става 1. овог члана у року од два дана обавештава оператора система о отказу уговора о потпуном снабдевању, уз одговарајућу исправу о промени власништва.

Нови власник објекта је обавезан да у истом року поднесе захтев изабраном снабдевачу за закључивање новог уговора о снабдевању, уз одговарајућу исправу о промени власништва.

Изабрани снабдевач из става 3. овог члана новог власника објекта дужан је да обавести оператора система о закљученом уговору о потпуном снабдевању са новим власником и да приложи, одговарајућу исправу о промени власништва.

Оператор система је дужан да у року од три дана од првог примљеног обавештења из става 2. односно става 4. овог члана изврши контролу мерног места, сачини записник о извршеној контроли, прочита стање мерног уређаја и утврђено стање достави снабдевачу претходног власника у року од једног дана.

Очитано стање мерног уређаја је крајње стање за претходног власника - крајњег купца и почетно стање за новог власника - крајњег купца.

У случају да претходни власник објекта има са снабдевачем закључен уговор о снабдевању са унапред одређеном количином дужан је да о промени власништва на објекту обавести снабдевача и оператора система.

У случају да нови власник објекта са снабдевачем закључи уговор о снабдевању са унапред одређеном количином дужан је да о промени власништва на објекту обавести оператора система.

У случају да нови власник објекта не закључи уговор о снабдевању, односно не уреди приступ систему, оператор система ће обуставити испоруку природног гаса са даном читавања стања, у складу са Законом.

Претходни власник објекта дужан је да измири обавезе које проистичу из уговора о снабдевању и уговора о приступу систему на одговарајућем месту примопредаје до дана раскида уговора о снабдевању и уговора о приступу систему.

Неизмирене обавезе претходног власника објекта не могу бити сметња да нови власник закључи уговор о снабдевању и уговор о приступу систему.

ОБРАЧУНСКИ ПЕРИОД И ОБАВЕЗАН САДРЖАЈ РАЧУНА ЗА НАПЛАТУ ИСПОРУЧЕНОГ ПРИРОДНОГ ГАСА

Члан 75.

Обрачунски период је раздобље за које се обрачунава испоручена количина енергије природног гаса и крајњем купцу се доставља рачун за испоручену количину енергије природног гаса.

Обрачунски период за обрачун испорученог природног гаса и за обрачун услуге приступа систему не може бити дужи од 31 дан.

Члан 76.

Рачун који снабдевач, јавни снабдевач, односно резервни снабдевач доставља крајњем купцу, поред елемената утврђени законом, садржи и следеће податке:

- 1) датум доспећа рачуна;
- 2) податке о снабдевачу: назив, адреса, ПИБ, матични број, број телефона и радно време;
- 3) податке о крајњем купцу: за физичко лице - име и презиме и адреса, за правно лице - назив, адреса и ПИБ;
- 4) адресу места испоруке, уколико је различита од адресе крајњег купца;
- 5) надморску висину и атмосферски притисак на месту испоруке за мерне уређаје без коректора запремине;
- 6) категорија и група у коју се место испоруке разврстава у складу са методологијом којом се одређује цена природног гаса за јавно снабдевање, односно приступ систему;
- 7) број уговора о снабдевању;
- 8) идентификациону ознаку обрачунског мерног места, идентичну ознаци наведеној у регистру обрачунских мерних места;
- 9) назив прикључка, односно назив излаза из транспортног, односно дистрибутивног система преко ког је на транспортни, односно дистрибутивни систем прикључен, односно повезан оператор дистрибутивног система, односно крајњи купац, идентичну називу наведеном у регистру обрачунских мерних места;
- 10) датум почетка и завршетка обрачунског периода;
- 11) обрачунату количину енергије природног гаса испоручену крајњем купцу, изражену у kWh;
- 12) почетно и завршно прочитано стање мерног уређаја, изражено у m^3 ;
- 13) протеклу запремину природног гаса у обрачунском периоду на радним условима, у m^3 ;
- 14) запремину испорученог природног гаса на референтним условима, у m^3 ;
- 15) горњу топлотну моћ испорученог природног гаса на референтним условима, у kWh/ m^3 ;
- 16) надморску висину на месту преузимања природног гаса, у m;
- 17) атмосферски притисак, у mbar;
- 18) прикључни притисак P_m подешен при монтажи, у mbar, ако је $P_m < 1 \text{ bar}$, односно у bar, ако је $P_m \geq 1 \text{ bar}$;
- 19) притисак природног гаса на референтним условима, $P_r = 1013,25 \text{ mbar}$;
- 20) радну температуру гаса, $T_r = (273,15 + \text{температура гаса у } ^\circ\text{C})$ ако мерни уређај нема уграђен температурни компензатор, у(K);
- 21) фактор компресибилности природног гаса на референтним условима, за прикључни притисак једнак или већи од 1 bar;
- 22) коефицијент корекције по притиску;

- 23) коефицијент корекције по температури, ако мерни уређај нема уграђен температурни компензатор;
- 24) коефицијент корекције услед компресибилности, за прикључни притисак једнак или већи од 1 bar;
- 25) укупни коефицијент корекције који је једнак производу коефицијената корекције по притиску, температури и услед компресибилности.
- 26) тарифе за сваки од тарифних елемената у складу са методологијом којом се одређује цена природног гаса за јавно снабдевање, а за крајње купце који нису на јавном снабдевању, цену природног гаса, капацитет и тарифе за приступ транспортном односно дистрибутивном систему,;
- 27) износе накнада и осталих давања прописаних посебним прописима;
- 28) укупно обрачунати износ за сваки од тарифних елемената, изражен у дин.;
- 29) податке о неизмиреним обавезама или преплати
- 30) назив, адреса, ПИБ и идентификациони број оператора система на који је крајњи купац прикључен; и
- 31) телефонски број за хитне случајеве оператора система на који је крајњи купац прикључен.

Члан 77

Рачун који снабдевач, одосно јавни снабдевач доставља крајњем купцу, поред елемената из члана 76. ове уредбе, мора садржати информацију о коришћењу услуге снабдевања или јавног снабдевања, уколико крајњи купац исту користи.

Рачун из става 1. овог члана мора садржати информацију о статусу енергетски угроженог купца, уколико крајњи купац има овај статус.

Рачун из става 1. овог члана мора садржати информације о укупно преузетој количини енергије природног гаса и месечној потрошњи енергије природног гаса током 12 претходних месеци (изражено у kWh), просечној цени енергије за тог купца у том обрачунском периоду, односу преузетих количина енергије природног гаса у истом месецу претходне године, односу количине енергије природног гаса коју је крајњи купац преузео и просечне количине енергије природног гаса коју преузимају купци исте категорије, начинима да крајњи купци добију информације о доступним мерама побољшања енергетске ефикасности.

У случају јавног снабдевања, рачун из става 1. овог члана мора садржати елементе цене природног гаса приказане према структури крајње цене снабдевања природним гасом прописане методологијом за одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање и то засебно за свако обрачунско мерно место.

Рачун из става 1. овог члана мора садржати информацију да крајњи купац има право редовно упоређивати запремину испорученог гаса, приказану и обрачунату на рачуну за испоручени гас, са стварним стањем на мерном уређају, као и да има право поднети приговор снабдевачу на испостављен рачун у случају разлике обрачунатог и стварног стања мерног уређаја.

Снабдевач или јавни снабдевач је дужан да до 1. марта сваке године крајњем купцу достави следеће:

- 1) податке о оператору система на који је прикључен крајњи купац: назив, адреса, ПИБ, матични број, број телефона;
- 2) потрошњу енергије природног гаса у претходној календарској години, по месецима и укупно, обрачунате трошкове испоручене енергије природног гаса са назнаком да ли се ради о месечним новчаним обавезама или обрачунима за обрачунска раздобља, као и начин на који је утврђена потрошња енергије природног гаса за сваки месец;
- 3) информацију о праву крајњег купца на промену снабдевача;

4) информацију о праву крајњег купца из категорије домаћинства на повратак на јавно снабдевање;

5) информацију о праву крајњег купца на надокнаду у случају неиспуњавања гарантованих стандарда квалитета снабдевања од стране снабдевача и оператора система на који је крајњи купац прикључен;

6) информацију да је крајњи купац дужан обавестити оператора система на који је прикључен када уочи неисправност мерног уређаја;

7) мере за ефикасно и безбедно коришћење природног гаса;

8) датум истека уговора о снабдевању.

Члан 78.

Рачун се доставља крајњем купцу на адресу седишта правног лива, односно пребивалишта или боравишта за физичка лица, или на другу адресу утврђену уговором о снабдевању природним гасом, односно на адресу коју крајњи купац достави снабдевачу, укључујући и електронску адресу.

САДРЖАЈ ПЛАНА И РОКОВИ ПРЕУЗИМАЊА МЕРНИХ УРЕЂАЈА

Члан 79.

План о преузимању мерних уређаја и мерно-регулационих станица доноси оператор дистрибутивног система за све мерне уређаје и мерно-регулационе станице које нису у његовом власништву.

План о преузимању мерних уређаја и мерно-регулационих станица садржи податке о укупном броју мерних уређаја/мерно-регулационих станица, броју уређаја у власништву крајњег купца/произвођача, старост, стање и техничке карактеристике.

План о преузимању садржи планирани број мерних уређаја/мерно-регулационих станица за сваку од категорија мерних уређаја/мерно-регулационих станица који треба да буду преузети у току године за коју се план израђује, као и број мерних уређаја/мерно-регулационих станица који је планиран за преузимање за сваку наредну годину, до завршетка процеса преузимања.

Оператор дистрибутивног система ће преузети све мерне уређаје, односно мерно-регулационе станице најкасније до 31. децембра 2022. године.

ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 80.

Примена члана 38. се врши на мерним уређајима на којима су дефинисане референтне вредности. За мерне уређаје на којима нису дефинисане референтне вредности утврђивање запремине и енергије природног гаса вршиће се рачунски до 2027. године.

Оператри транспортног система су у обавези да до 2027. године изврше усклађивање дефинисаних референтних вредности на мерним уређајима са овом уредбом на свим улазима/излазима у/из транспортног система.

Члан 81.

Оператори транспортног система су у обавези да до 2027. године обезбеде процесне гасне хроматографе који могу да изврше анализе и обезбеде податке из члана 55. ове уредбе који се односе на тачку росе воде и тачку росе угљоводоника.

Члан 82.

Даном ступања на снагу ове уредбе престаје да важи Уредба о условима за испоруку природног гаса („Службени гласник РС” бр. 47/06, 3/10 и 48/10), осим одредби члана 32 и чл. 32а - 32г, које се примењују до 1. октобра 2022. године.

Члан 83.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у Службеном гласнику Републике Србије и примењује се почев од дана ступања на снагу, осим одредаба члана 34. став 1. тач. 4 - 9), чл. 38 - 45, члана 76. став 1. тач. 9, 11 и 15) и тач.18 -25) и члана 77. ове уредбе, које се примењују почев од 1. октобра 2022. године.